

և ըստ մեր յիշատակարանին, մինչև 1696 թուականն սեպհականութիւնն էր Հայոց:

Այն յիշատակարանը՝ զոր վերև յիշեցինք, գրուած է Ճառքնսրի մը մէջ, (Թ. 985, Մայր Յոցսակ հայ. ձեռագրաց Մխիթ. մաս. Վեկեսլի, Բ. Հար. էջ 132-33). նոյն ճառքնորը հաւանաբար ընդօրինակուած է Ս. Յակոբայ վանքին մէջ, ԺԳ. դարուն. գրիչն է Կիւրեղ կրօնաւոր. ստացող եղած են Պօղոս երէց, անոր մեռնելէն յետոյ, իր կինը Մելիքա, և ապա Աննա խաթուն: Նոյն ձեռագիրը, 1696ին, անտարակոյս կը գտնուէր Էլ-Պիրեին Ս. Կուսի եկեղեցւոյն մէջ, Երուսաղէմի ձանապարհին վրայ, ուր կը հանգիպի Մայրեցի (Արձախ) Աթանաս, և յիշատակարան մը կը գրէ նոյն ձեռագիր ճառքնորին մէջ. կը հասկցուի թէ Աթանաս իր եղբոր Բասիլի հետ Պոլսոյ ճամբով կ'այցելէ Երուսաղէմ և իր ուխտը կատարելէ վերջ, կ'ուզէ մեկնիլ ցամաքի ճամբով, կուգայ Էլ-Պիրէն, որ Միջագետքի հայ ուխտաւորաց կայանն էր, Նապլուսի ճամբուն վրայ: Ահա այդ եկեղեցւոյն մէջ կը գրէ սոյն յիշատակարանը:

«Ի բռահաշաց հայկականի,  
հազարերորդ հարիւրելի  
խառնակն եւ թե հնգեակ եւ աւելի.  
զոր Աբանաս իմ Մայրեցի՝  
հանդերձ եղբաւրն իմ Բասիլի,  
եկաք ի քաղաքս Կոստանդնի՝  
որ եւ մայրաց մայր քաղաքի.  
նախ եւ յառաջ եւ Բիւզանդի.  
կայսերական նախագահի . . .»

«Յաւուրս մեծի Սրբոյ Էջմիածնի ի կաթողիկոսութեան տէր Նախագահին, և Սուրբ Երուսաղէմայ Յովհաննու և Միկնայ մեծագահ պատրիարքաց. նա և Կոստանդնուպօլսի Սրբազան Պատրիարքի Եփրեմին, և նորին աթոռակալին տէր Թորոսին և տէր Աստուածատու տառք քահանային . . : հոգտեմբերի մուսնի ծրի, ի դրան տիրաժօր Սուրբ Աստուածածնի՝ ի Սուրբ Երուսաղէմայ ձանապարհի որ և զաղօթս յիշողաց մեզ պաշար լիցի՝ երկնածից ուսնի. ամէն»:

Յիշատակարանիս մէջ յիշուած Մայրեցի երկու եղբայրներուն ինքնութեան մասին Ս. Յակոբայ մատենադարանին (Թ. 390)